

Baydılda Sarnogoyev

(1932 - 2004)

Şair Baydılda Sarnogoyev 14 Ocak 1932'de Talas şehrinin Talas kasabasındaki Budenovka köyünde dünyaya gelmiştir. 1951 yılında Frunze şehrindeki A.S. Puşkin adını taşıyan No: 5 okulunda ortaöğrenimini tamamlamıştır. 1956 yılında ise Moskova'daki M.Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde okumuştur. Yine aynı yıl "Ala Too" dergisinin redaksiyon bölümü müdürü, 1959-76 yılları arasında ise Kırgız Yazarlar Birliği'nde edebî danışman olarak çalışmaktadır. Şimdi ise kendini eser vermeye adanmıştır.

B. Sarnogoyev'in şairlik yönü erken yaşta başlamıştır. Şairin eserleri daha o, 13 yaşından itibaren yayınlanmaya başlamıştır. 1952 yılında "Şumkar" adlı şiir kitabı yayınlanmıştır. Bu kitap şaire ün kazandırmıştır. Çünkü, bu şiir kitabı onun şairlik gücünü, hünerini çok açık göstermiştir. B. Sarnogoyev'in eserleri lirik ve poetik olmasıyla ikiye ayrılır. Şairin birçok şiiri bestekârlar tarafından bestelenmiş, dinleyiciler arasında büyük rağbet görmüştür. B. Sarnogoyev'in eserleri, Rusça ve bazı yabancı dillere çevrilmiştir. Kardeş ülkelerin basımevlerinde de basılmıştır.

1986 yılında "Aşuudan Bergen Atçotum adlı manzum eseri ile Alikul Osmonov adına verilen edebî

nişan almıştır. B. Sarnogoyev'in Kırgızca olarak yayınlanan eserleri şunlardır:

Şumkar, Şiir kitabı, Kırgızmambas, Frunze 1952

Dostoruma, Şiirler, Kırgızmambas, Frunze 1955

Bala Mergen, Şiirler ve manzumeler, Kırgızokupedmambas, Frunze 1956

Bayas, Manzumeleştirilmiş hikâye, Kırgızmambas, Frunze 1956

Coken, Kırgızokuumambas, Frunze 1958

Ak Kalpak, Şiirler ve manzumeler, Kırgızmambas, Frunze 1961

Toolor cana Tooluktar, Şiirler ve manzumeler, Kırgızmambas, Frunze 1966

Üzülbögön Ümüttör, Şiirler ve manzumeler, Mektep, Frunze 1966

Süylöşüü, Şiirler, manzumeler ve termeler, Kırgızstan 1970

Menin Batpas Künüm, Şiirler, manzumeler, çeviriler, Mektep, Frunze 1972

Seçilmiş Eserler, Şiirler ve manzumeler, Kırgızstan, Frunze 1973

Aşuudan Bergen Atçotum, Şiirler ve manzumeler,

Şiirler

IRLARIMA

Ortokmun, cırgalıña, azabıña,
Irlarım cöñöy bergin saparıña.
Silerdi özüm üçün cazgan
El-curttun arasında çaşağına.

Baykabay tün kirgenin tañ atkanın,
Baarıñdı uyku körböy caratkamın.
El karagan betimdi cer karatıp
Okugan okurmandı cadatpagın.

Kee biriñ el köñülün alaarsıñar,
Cüzdögön cüröktördö canaarsıñar.
Kee biriñ elüü tüşkön küçükkö okşop,
Kereksiz taştandıda kalaarsıñar.

Silerdi can düynömdön casap aldım,
Beremin balbandarın batalardın.
Kaygırsam siler menen bir kaygırıp,
Çaşarsam siler menen çaşaraarmın.

Tuurbay çardagının bakalardın,
Ar biriñ ez aldıñda atak algın.
Uçkula uyañardan pörzönttörüm,
Silerdin atañarmın, apañarmın.

ŞİİRLERİME

Ortağım sevincinize, hüznünüze,
Şiirlerim seferime katılın.
Sizleri kendim için yazmadım,
Halkın-yurdun arasında yaşayın.

Fark edemeyip gece olduğunu tanın attığımı,
Hepinizi uyku yüzü görmeden yarattım.
Halk yüzüne bakan yüzümü kara çıkarıp
Okuyan kişileri bıktırmayın.

Bazılarınız okuyanın gönlünü alırsınız,
Yüzlerce yürekte yaşarsınız.
Bazılarınız da it yavrusu gibi,
Sahipsiz bir kenarda kalırsınız.

Sizleri can dünyamdan bezedim,
Veririm pehlivanın duasını.
Ağlarsam sizlerle bir ağlarım,
Yeşerirsem sizlerle yeşeririm.

Taklit etmeden birbirinizi,
Her biriniz kendince ün kazanın.
Uçun yuvanızdan yavrularım,
Sizlerin babanızım, ananızım.

MENİN BÜTPÖS IRIM

Kırgızım bütpös ırımsıñ,
Kıyarbas kızıl tuumsuñ.
San cagıñ çakan bolso da
Sapatıñ menen uluusıñ.

Dosuña toodoy bel bolup,
Toñdurgan kışta cılıuusıñ
Kasına kayra eribes
Kadımki tündük u.lsuñ.

Kırgızım Bütpös ırımsıñ.
Köröör kün, içeer suumsuñ.
Ulgayıp kayra çaşargan
Uluu da kiçüü muunsuñ.

Enebiz uşul cerdegi
Töñösöm saga emneni...
"Manastay" epos caratkan
Bar beken sendey el degi?!

Tübölük bütpös ır bolup,
Tübölük coluñ şır bolup,
Eelestep eski kılımday
Caşay ber cañı cıl bolup!

ACAL ALARDA

Kaygırsañ kay bir ubakta
Kayrat kıl, ottoy canıp al.
Kaygını içten çıkarçu
Katkırık degen darı bar.

Küyüttü bolsoñ köp ele.
Küypöytüp koymoy cagı bar.
Küyüttü içten çıkarçu
Külkü-şat degen darı bar.

Alaarda acal tutkundap,
Anı men abdan mıskıldap,
Denesi kolgo urunsa
Teep, süztüp muştumdap.

Kara neet şumpay şımşökkö
Kaytalap şıldın sözdü men...
Kayratım cıynap akırkı
Katkırıp ölsöm dep cüröm.

Kim dele bolso kutulbayt
Kuu tırmak acal keskiden.
Küçümdü cıynap akırkı
Külüp ölsöm dep cüröm.

BENİM BİTMEYEN ŞİİRİM

*Kırgızım sen bitmeyen şiirimsin,
Olgunlaşan kızıl bayrağımsın.
Sayıca küçük olsan da,
Yüreğın ile ulusun.*

*Dostuna dağ gibi geçit olup,
Dondurucu soğukta ısıcaksın,
Düşmanına hiç erimeyen,
Eski kuzey buzusun.*

*Kırgızım bitmez şiirimsin,
Görececek günüm, içecek suyumsun,
Kurudukça tekrar yeşeren,
Hem büyük hem küçük nesilsin.*

*Anamızsın bizim buradaki,
Neyle tarif etsem ben seni...
"Manas" gibi destanı yaratan,
Gördün mü senin gibi bir milleti?*

*Ebedi bitmez şiir olup,
Ebediyet yolun açık olsun,
Düşün eski yüzyıllar gibi
Yaşa dur yeni yıl olup!*

ECEL GELİRKEN

*Haykırsan herhangi bir vakitte
Gayret et, ateş gibi alevlen.
Kaygını içinden temizleyen,
Kahkaha adlı ilaç var.*

*Çok kederli isen,
Yaralayan yanı var.
Kederi içten temizleyen,
Neşe adlı ilaç var.*

*Ecel seni tutsak ederek gelirken
Onunla alay ederek,
Bedeni eline değse,
Teperek, süserek, yumruklayarak.*

*Kötü niyetli namussuza
Tekrarlayarak alaycı sözü ben...
En son gücümü toplayarak,
Kahkahayla ölsem diyorum.*

*Kim olursa olsun kurtulamaz
Ecel denen hilekârın elinden.
En son gücümü toplayarak
Gülerek ölsem diyorum.*

KEN PEYİLDÜÜ BİRÖÖGÖ

Ayalıña cardamdaşa kalışıp,
Adegende boygo çenep alışıp,
Aşık cerin büktöp, kesip, kıskartıp,
Keñ kiyimdi kiyseñ bolot tarıtıp.

Al kiyimdey keñ peyildin özgörtüp,
Tar peyildüü bolomun dep cürbögün.
Bolo albaysın kança araket kılsañ da.
Keñ peyilge okşop turat bir ceriñ.

Tarlık caman, tayançı cok süyönör,
Keñdik cakşı, kenen boydon cürö ber.
Saga kelsiñ, sabak alsın, üyrönsün.
Keñ peyildüü bolom dese kim eger.

TAR PEYİLDÜÜ BİRÖÖGÖ

Ayalıña koşo cardam berişıp,
Adegende boygo çenep körüşüp,
Sögüp iyip, kerip iyip tigişin.
Tar kiyimdi kiyseñ bolot keñitip.

Al kiyimdey tar peyliñdi özgörtüp,
Keñ peyildüü bolomun dep cürbögün.
Ataganat aga cetçü kün kayda.
Tar peyilge tartıp turat bir ceriñ.

Özgörülböş nerseler cok düynödö
Tarançı köz peyiliñ özgörsün.
Saga kelgen coldoş, dosuñ, tuuganıñ
Kenendigiñ, tereñdigiñ köp körsün.

ALA-TOO

Kağılam senden Ala-Too,
Kan-canım saga birge, bil.
Kayratım artat miñ ese,
Karaanıñ körsöm küñdö bir.

Altından içik casatıp,
Arnasam deymün küñügö.
Sıylar elem konoktop,
Sıyganday bolsoñ üyümö.

Bayırtan kırgız uuluña,
Maykel, sütköl apasıñ,
Manasıñ baştap emsek da,
Bayıbay kele catasıñ.

Enesin bütkön ırıska,
Er cigit, suluu kızga bay.
Tün küzöp beşik termetip,
Turganıñ turgan uktabay.

Tüyşüktü tartıp köp kılıp,
Tuuganıñ cetet asırıp.
Tün küzöyt emi baldarıñ,
Tük etip alçı azıraak.

CÖMERT BİRİNE

Hanıma yardım ederek,
Hiç olmazsa boyunu ölçerek,
Fazla yerini büküp, kesip, kısaltarak
Bol giyimi daraltarak giysen olur.

Bu giysi gibi cömertliğideğiştirerek
Cimri insan olmaya çalışmayın.
Olamazsın ne kadar uğraşsan da.
Cömertliği benzer kalır bir tarafın.

Darlık kötü, desteği yok dayanacak,
Genişlik güzel, rahatça dolaşiver.
Sana gelsin, ders alsın, öğrensün,
Cömert olmak kim isterse eğer.

CİMRİ BİRİNE

Hanıma yardım ederek,
Hiç olmazsa boy ölüsüne vererek,
Söküp, açıp, uzatarak giyiniz.
Dar giysiyi giyebilirsiniz giyşleterek.

Bu giysi gibi cimriliği değiştirerek
Cömert insan olacağım diye gezmeyin.
Ona yetişebileceğiniz gün nerede?
Cimriliğine çeker seni bir yerin.

Değişmeyen hiçbir şey yok dünyada,
Serçe gözlü cimriliğin değişsin.
Sana gelen, kardeş, dost, akrabalarıñ,
Cömertliğini, büyüklüğünü görsün.

ALA DAĞ

Kurban olayım sana Ala Dağ,
Kanım canım seninledir, bil.
Güçlenirim bin defa,
Uzaktan görsem günde bir.

Altından kürk diktirip,
Giydirsem derim güneşine.
Misafir eder ağırlardım,
Eğer sığısaydın evime.

Eskiden beri Kırgız oğluna,
Yağı, sütü göl edersin,
Manas'tan beri emsek de,
Sen hiçbir zaman değişmezsin.

Anasın tüm rızklara,
Çoktur yiğitlerin, dilberlerin.
Geceyi gözetip beşik salları
Uyumazsın, durursun her zaman.

Nice cefalar çekip asırlarca,
İnsanların yetişir beslenerek.
Geceyi gözetir şimdi çocukların
Ses ver hiç olmazsa birazcık.